

C-644/23. sz. [Stangalov]ⁱ ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. október 26.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság, Bulgária)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. október 26.

Vádlott:

IR

Az alapeljárás tárgya

A szökésben lévő vádlottnak a jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz való jogára tekintettel történő tájékoztatása arról, hogy ügyében tárgyalást fognak tartani.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 267. cikk első bekezdésének b) pontján alapul.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

Összeegyeztethető-e a 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdésével, illetve (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 9. cikkével az olyan nemzeti jogszabály – az NPK (a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv) 423. cikke (1) bekezdése második mondatának első esetköre –, amely szerint a távollétében elítélt vádlottnak nincs joga a jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz, ha a vádról a büntetőeljárás tárgyalást megelőző szakaszában nagy vonalakban történt

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

tájékoztatását követően megszökött, és éppen e szökés miatt sem a teljes vádról, sem az e vád alapján indult bírósági eljárásról, sem pedig a tárgyaláson való megjelenés következményeiről nem lehetett tájékoztatni, minek körében e vádlottnak akkor sincs joga a jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz, ha hivatalból kirendelt védő látja el a védelmét, anélkül, hogy jelentőséggel bírna, hogy e védővel egyáltalán nem tart kapcsolatot?

Ha e kérdésre nemleges választ kell adni: Arra kötelezi-e a 2016/343 irányelv 8. cikke és a Charta 47. cikke a kérdést előterjesztő bíróságot, vagy e rendelkezések lehetővé teszik-e számára azt, hogy megtagadja az ilyen vádlottal szemben emelt vád érdemi vizsgálatát és a vele szemben távollétében történő ítélethozatalt, ha a kérdést előterjesztő bíróság számára megbízható információk alapján egyértelmű, hogy a legfelsőbb nemzeti igazságszolgáltatási szerv, amely kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a távollétében elítélt vádlott által a jelenlétében megtartandó új tárgyalás iránt benyújtott kérelem tárgyában történő döntéshozatalra, a jelen esetben el fogja utasítani e kérelmet, és az eljárást nem fogja újból megnyitni, amennyiben nem az irányelv 8. cikkének (4) bekezdésével, illetve (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 9. cikkében foglalt szabályozást, hanem a nemzeti jogot fogja alkalmazni, és így meg fogja fosztani a távollétében elítélt vádlottat a büntetőeljárás során a tárgyaláson való jelenlét uniós jog által biztosított jogától?

A hivatkozott uniós rendelkezések és ítélezési gyakorlat

A büntetőeljárás során az ártatlanság védelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/343 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 65., 1. o.), különösen annak (36)–(39) preambulumbekkezdése és 8–10. cikke

Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 47. cikk

2022. május 19-i ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401 (a továbbiakban: a C-569/20. sz. ügyben hozott ítélet)

2020. december 17-i ítélet, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042 (a továbbiakban: a C-416/20. sz. ügyben hozott ítélet)

2022. szeptember 15-i ítélet, C-420/20, EU:C:2022:679 (a továbbiakban: a C-420/20. sz. ügyben hozott ítélet)

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Konstitutsia na Republika Bulgaria (a Bolgár Köztársaság alkotmánya)

Nakazatelno-protsesualen kodeks (a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv, a továbbiakban: NPK)

Ha a büntetőeljárás tárgyalást megelőző szakaszában folytatott nyomozás során a gyanúsítottat hivatalosan megvádolják, erre külön jogi aktus (a továbbiakban: az NPK 219. cikke szerinti határozat) útján kerül sor, amelyben ismertetik a vád lényeges ténybeli és jogi vonatkozásait. E jogi aktussal a gyanúsítottat tájékoztatják arról, hogy hivatalosan egy meghatározott cselekmény elkövetésével vádolják, és lehetőséget adnak neki arra, hogy észrevételeket tegyen a váddal kapcsolatban, és kérelmeket terjesszen elő.

A büntetőeljárás tárgyalást megelőző szakaszának második része az ügyész nyomozás befejezését követő cselekményeit foglalja magában. Az ügyész dönthet úgy, hogy a bírósághoz benyújtott vádirat útján vádat emel.

A gyakorlatban az NPK 219. cikke szerinti határozat tartalmát beillesztik az NPK 246. cikke szerinti vádirat záró részébe. A vádirat tényállásra vonatkozó része részletes információkat tartalmaz a terhelt által elkövetett bűncselekményről, a bűncselekmény elkövetésének idejéről, helyéről és módjáról, a károsult személyről és a kár összegéről.

A bírósági szakasz a vádirat bírósághoz történő benyújtásával kezdődik. A bíróság bizonyos intézkedéseket tesz a vádlott tájékoztatása érdekében azáltal, hogy megküldi neki a vádirat egy példányát, és hivatalosan tájékoztatja őt bizonyos körülményekről, többek között arról, hogy e vádirat tárgyában tárgyalást fognak tartani, valamint hogy a büntetőügyben bizonyos feltételek mellett a távollétében is megtartható a tárgyalás, és határozat hozható (a továbbiakban: az NPK 247c. cikke szerinti eljárás). Az NPK 246. cikke szerinti vádirat és az ahhoz csatolt tájékoztatás kézhezvételét követően a terhelt (akit most már vádlottnak neveznek) először értesül arról, hogy tárgyalásra fog sor kerülni, amelynek során azt a kérdést fogják vizsgálni, hogy a vád bizonyított-e, és hogy bűnösnek találják-e, és vele szemben meghatározott büntetést szabnak-e ki. Ekkor tájékoztatják a vádlottat arról a lehetőségről is, hogy a büntetőügyben távollétében is hozható határozat.

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 Az alapügy tényállása esetében a C-569/20. sz. ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelemben már ismertetett tényállásról van szó. A kérdést előterjesztő bíróság ki szeretné javítani ténybeli tévedését, és tisztázni kívánja, hogy IR valójában személyesen vette át a büntetőeljárás tárgyalást megelőző szakaszában megfogalmazott vádat (az NPK 219. cikke szerinti határozatot), a bírósági eljárás megindításának alapjául szolgáló vádat (a NPK 246. cikke szerinti vádiratot), vagyis a bírósághoz benyújtott vádat azonban nem.
- 2 IR-rel szemben két bűncselekmény miatt emeltek vádat: adóbűncselekmények elkövetése céljából létrejött bünszervezetben való részvétel és egy konkrét adóbűncselekményhez történő segítségnyújtás miatt.

- 3 A büntetőeljárás tárgyalást megelőző szakaszában 2016. április 18-án szerkesztették meg IR-rel szemben az NPK 219. cikke szerinti határozatot, amelyet másnap kézbesítettek részére; a határozatot az általa meghatalmazott védő vette át. IR inkább nem kívánt nyilatkozni, és csak annyit közölt, hogy külföldön tartózkodik; ezenfelül megadta azt az új címet, amelyen fellelhető.
- 4 A nyomozás befejezését követően az ügyész 2016. december 9-én elkészítette az NPK 246. cikke szerinti vádiratot. Ezt követően megküldte az iratokat a bíróságnak, minek révén az alapügyben megindult a bírósági eljárás.
- 5 A kérdést előterjesztő bíróság 2016-tól mostanáig többször is megpróbálta IR-t a tárgyalásra idézni, IR azonban nem – még a saját maga által megadott címen sem – volt fellelhető. A meghatalmazott védő lemondott IR védelméről, mert nem tudott vele kapcsolatba lépni. Ezt követően egymás után három védő kirendelésére került sor, akik nem kerültek kapcsolatba IR-rel vagy a rokonaival. Alapvetően nem világos, hogy IR tud-e arról, hogy vádirat készült, hogy e vádat bíróság vizsgálja (vagyis hogy bírósági eljárás folyik ellene), és hogy hivatalból védőt rendeltek ki számára.
- 6 Az IR-rel kapcsolatos legfrissebb információk szerint IR-t három másik büntetőeljárásban jogerősen elítélték, és a vele szemben kiszabott büntetések letöltése céljából körözik; IR-t emellett az alapeljárásban is körözik. IR azonban nem lelhető fel.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés indokolása

- 7 A Bíróság C-569/20. sz. ügyben hozott ítélete indokolásának megvitatását követően a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy IR jogi helyzete a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének hatálya alá tartozik, tehát IR-nek joga van egy új tárgyaláshoz.
- 8 Ez azért van így, mert IR megszökött, miután kézbesítették részére az NPK 219. cikke szerinti határozatot, amely – a nemzeti jognak megfelelően – nem tartalmazza a szükséges tájékoztatást arról, hogy a jövőben tárgyalásra fog sor kerülni. Az erről való tájékoztatásra ténylegesen csak az NPK 246. cikke szerinti vádirat kézbesítése és az NPK 247c. cikke szerinti eljárás lefolytatása útján kerül sor.
- 9 IR-t ezért ténylegesen nem tájékoztatták a tárgyalásról, jóllehet e tájékoztatás a 2016/343 irányelv 8. cikke (2) bekezdése alkalmazásának egyik alapvető feltétele.
- 10 IR nem kapott tájékoztatást különösen a következőkről:
 - az NPK 246. cikke szerinti vádiratról, ami azt jelenti, hogy [nem] tájékoztatták a vele szemben emelt vád jellegéről és természetéről, hogy gyakorolhassa

- védelemhez való jogát (a 2012/13 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése), és mérlegelhesse, hogy megjelenik-e személyesen, vagy sem;
- arról a körülményről sem, hogy egyáltalán tárgyalásra fog sor kerülni, és e tárgyalás időpontjáról és helyéről sem (a C-569/20. sz. ügyben hozott ítélet, 41. és 42. pont);
 - meg nem jelenésének következményeiről sem (40. pont);
 - IR-t ezenkívül nem a bizalmát élvező védő képviseli (56. pont).
- 11 Bár a tájékoztatás lehetetlenségének egyedüli oka IR szökése, ez a szökés a 2016/343 irányelv 9. cikke, 8. cikke (4) bekezdésének első mondata és (39) preambulumbekzdésének első mondata, valamint a C-569/20. sz. ügyben hozott ítélet 46. és 47. pontja alapján nem vezet arra az eredményre, hogy az új tárgyaláshoz való jog kizárt.
- 12 Különösen nem áll fenn a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében foglalt feltételek melletti (akár szökésben megnyilvánuló) minősített távollétnek a C-569/20. sz. ügyben hozott ítélet 48. pontjában olyan távollétként jellemzett esete, amelynek esetében a vádlott „tud[ott] az ügyében megtartandó tárgyalásról”, és „elegendő tájékoztatást kapott ahhoz, hogy tudjon az ügyében megtartandó tárgyalásról” (az 59. pont második mondata és a rendelkező rész).
- 13 Az a helyzet sem áll fenn, amelyet a Bíróság kifejezetten ismertetett a C-569/20. sz. ügyben hozott ítélet 57. és 58. pontjában, és amellyel csak a kérdést előterjesztő bíróság tévedése miatt foglalkozott, jelesül hogy szabályszerűen kézbesítették az NPK 246. cikke szerinti – mint később kiderült, eljárási hibákban szenvedő – vádiratot, és ezt követően IR szökése miatt nem lehetett kézbesíteni részére a 246. cikk szerinti új, kijavított vádiratot. Szökése miatt IR részére valójában egyáltalán nem kézbesítettek az NPK 246. cikke szerinti vádiratot.
- 14 A C-569/20. sz. ügyben hozott ítélet 58. pontjának harmadik mondatában mindazonáltal a Bíróság kifejti, hogy feltételezhetően a 48. pont értelmében vett szökésről van szó, ha „az új vádirat tartalma megfelel az eredeti vádirat tartalmának”. A nemzeti jog szerint az NPK 219. cikke szerinti határozat tartalma lényegesen eltér az NPK 246. cikke szerinti vádirat tartalmától, mert a két aktus eltérő eljárási célokat szolgál.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság ezért úgy véli, hogy IR jogi helyzete nem tartozik a 2016/343 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének hatálya alá, amennyiben e rendelkezés három feltételének egyike sem teljesül. Ha tehát IR ügyében tárgyalást tartanának, IR-t bűnösnek találnák, és távollétében meghatározott büntetésre ítélnék, akkor a 2016/343 irányelv 9. cikke alapján IR-nek joga lenne egy jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a nemzeti jog szerint IR jogi helyzete az NPK 423. cikke (1) bekezdése második mondata első esetkörének

hatálya alá tartozik, amely alapján nem lenne joga egy jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz, ha ügyében tárgyalást tartanának, bűnösnek találnák, és távollétében meghatározott büntetésre ítélnék.

- 17 Ez azért van így, mert IR az NPK 219. cikke szerinti határozat részére történt kézbesítését követően megszökött, és az NPK 247c. cikke szerinti eljárás éppen e szökés miatt nem folytatható le, és így IR nem tájékoztatható az NPK 246. cikke szerinti vádiratról, a tárgyalásról és az e tárgyaláson való meg nem jelenés következményeiről.
- 18 Az NPK 423. cikke (1) bekezdése második mondatának első esetköre szerint IR-nek nincs joga egy jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz.
- 19 Ezen túlmenően a tárgyalás IR távollétében történő megtartásának jogszerűségéhez elegendő, hogy IR-t védő képviseli, nem szükséges azonban, hogy ez a védő élvezze a bizalmát. Ténylegesen nem szükséges, hogy a távollévő vádlott egyáltalán bármiféle kapcsolatba kerüljön a védőjével.
- 20 Ezért a hivatalból kirendelt, a vádlott által nem ismert és a védelmével általa nem meghatalmazott védő általi képviselet teljes mértékben megfelel az NPK 94. cikke (1) bekezdésének 8. pontjában foglalt követelménynek, és nem indokolja, hogy a vádlott jelenlétében és az általa választott védő részvételével megtartandó új tárgyalás lehetőségét biztosítsák számára.
- 21 A kérdést előterjesztő bíróság ezért úgy véli, hogy IR nemzeti jog szerinti jogi helyzete az NPK 423. cikke (1) bekezdése második mondata első esetkörének hatálya alá tartozik. E rendelkezés alapján IR-nek nem lenne joga egy jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz, ha ügyében tárgyalást tartanának, bűnösnek találnák, és távollétében meghatározott büntetésre ítélnék.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint tehát egyértelmű ellentmondás áll fenn a 2016/343 irányelv 8. cikkének – ugyanezen cikk (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett – (4) bekezdésével összefüggésben értelmezett 9. cikke és az NPK 423. cikke (1) bekezdése második mondatának első esetköre között. Az első rendelkezés új tárgyaláshoz való jogot biztosít IR számára, míg a második rendelkezés kizárja ezt a jogot.
- 23 Ebben az összefüggésben merül fel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés, amely arra vonatkozik, hogy valóban ellentmondás áll-e fenn a két rendelkezés között.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés indokolása

- 24 A második kérdés csak abban az esetben merül fel, ha a Bíróság arra az álláspontra jut, hogy az NPK 423. cikke (1) bekezdése második mondatának első esetköre nem felel meg az uniós jognak. Ez önmagában ahhoz vezet, hogy e rendelkezés alkalmazását mellőzni kell. A vádlott távollétében lefolytatott büntetőeljárás újbóli megnyitását ebben az esetben a 2016/343 irányelv

8. cikkének (4) bekezdésével, illetve (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 9. cikke szabályozza; ez a helyzet az alapeljárás, a jelen esetben IR esetében is.
- 25 Konkrétabban IR-nek mint egy tagállambeli vádlottnak joga van egy új tárgyaláshoz, ha távollétében ítélik el; ez a jog közvetlenül a 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdésével, illetve (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 9. cikkéből következik, amely rendelkezések közvetlen hatállyal rendelkeznek (a C-569/20. sz. ügyben hozott ítélet, 28. pont és a rendelkező rész; a C-416/20. sz. ügyben hozott ítélet, az 55. pont második mondata).
- 26 A második kérdés szükségessége abból ered, hogy a kérdést előterjesztő bíróság bizonyos abban, hogy IR-nek ténylegesen nem lenne lehetősége e jogot gyakorolni. Ez a bizonyosság a Varhoven [kasatsionen] sadnak (legfelsőbb [semmitőszék], Bulgária) a vádlott távollétében tárgyalt büntetőügyek újbóli megnyitásával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatából következik. Ez az ítélkezési gyakorlat csak a nemzeti jogot (az NPK 423. cikkét) veszi figyelembe, az uniós jogot – többek között a 2016/343 irányelv 8. és 9. cikkét – azonban nem.
- 27 Először is meg kell jegyezni, hogy az említett irányelv 8. cikke (2) bekezdése a) és b) pontjának szövege kellően pontos és feltétel nélküli, bármilyen kétségek álljanak is fenn: a távollétében elítélt személy „tárgyalásról” való tájékoztatásának meg kellett történnie ahhoz, hogy meg lehessen tagadni tőle az új tárgyalást. Mivel nyilvánvaló, hogy az NPK 219. cikke szerinti határozatról való tájékoztatás eltérő jelleggel bír, mint a tárgyalásról való tájékoztatás, nem kétséges, hogy a nemzeti szabályozás lényegesen eltér az uniós jogtól. A Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) ennek ellenére az irányelv átültetésére előírt határidő lejártát (2018. április 1-jét) követően is változatlanul a nemzeti jogot alkalmazza, anélkül, hogy szükségesnek tartaná, hogy határozataiban foglalkozzon ezzel az ellentmondással, vagy előzetes döntéshozatali kérelmet nyújtson be.
- 28 Másodszor, rá kell mutatni arra, hogy a nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetlenségével kapcsolatban felmerülő minden kétség – ha azok lehetségesnek tűnnek egyáltalán – eloszlatható a Bíróság ítélkezési gyakorlatának alaposabb vizsgálata útján. Kiemelkedő jelentőséggel bír a C-569/20. sz. ügyben hozott ítélet, amelynek rendelkező részében a Bíróság arra az egyértelmű következtetésre jut, hogy a távollétében elítélt személynek csak akkor nincs joga egy jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz, ha az említett személy „elegendő tájékoztatást kapott ahhoz, hogy tudjon az ügyében megtartandó tárgyalásról”, és ezt követően megszökött. A nemzeti jog alapján egyértelmű, hogy az NPK 219. cikke szerinti határozatról való tájékoztatás eltérő jelleggel bír, mint a tárgyalásról való tájékoztatás. Az NPK 246. cikke szerinti vádirat elkészítésére vonatkozó döntés ténylegesen az első lépés a tárgyalás megnyitása felé, e döntés azonban jóval a terheltnek az NPK 219. cikke szerinti határozatról való tájékoztatását követően születik meg.

- 29 A Bíróság C-569/20. sz. ügyben hozott ítélete ellenére a Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) ítélkezési gyakorlata változatlan maradt. A Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) nem alkalmazza közvetlenül az uniós jogot, nem vizsgálja, hogy fennáll-e ellentmondás az uniós jog és a nemzeti jog között, és nem nyújt be előzetes döntéshozatal iránti kérelmet e kérdésben. Ehelyett továbbra is a nemzeti jogot alkalmazza, és az NPK 423. cikke (1) bekezdése második mondatának első esetköre alapján megtagadja különösen, hogy újból megnyissa a vádlott távollétében elbírált büntetőügyeket.
- 30 Teljes bizonyossággal abból kell kiindulni, hogy ily módon IR [esetleges kérelmét] is el fogják utasítani, ha IR-t bűnösnek találják, távollétében elítélik, és IR ezt követően érvényesíti a jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz való jogát.
- 31 Annak bizonyosságáról, hogy sérülni fog IR személyes jelenléthez való joga:
- 32 Ez a bizonyosság az Európai Unió Bírósága által más hasonló ügyekben kialakított kritériumokon alapul. E kritériumok azonban a különböző államok nemzeti joghatóságai közötti kölcsönös kapcsolatokra vonatkoznak, nem pedig az ugyanazon nemzeti joghatóságon belüli fórumok közötti kölcsönös kapcsolatokra.
- 33 Az Európai Unió Bírósága már megállapította, hogy kétszakaszos vizsgálatot kell végezni, ha az európai elfogatóparancs (EEP) végrehajtására irányuló eljárásban fennáll annak veszélye, hogy sérül a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog (2023. január 31-i ítélet, C-158/21, EU:C:2023:57, 97., 98. és 102. pont; 2020. december 17-i ítélet, C-354/20 [PPU] és C-412/20 [PPU], EU:C:2020:1033, 51. pont; 2022. február 22-i ítélet, C-562/21 [PPU] és C-563/21 [PPU], EU:C:2022:100, 66. pont).
- 34 Az első szakaszban meg kell vizsgálni, hogy léteznek-e olyan objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatok, amelyek arra utalnak, hogy az igazságszolgáltatás működését érintő rendszerszintű vagy általános hiányosságok okán fennáll a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésének valós veszélye (az alapügyben a büntetőeljárás során a tárgyaláson való személyes jelenlét jogának megsértése formájában). Ebben az esetben el kell végezni az igazságszolgáltatás működésének átfogó értékelését (a C-158/21. sz. ügyben hozott ítélet, 102. és 103. pont; a C-354/20. [PPU] és C-412/20. PPU.] sz. [egyesített] ügy[ek]ben hozott ítélet, 54. pont; a C-562/21. [PPU.] és C-563/21. [PPU.] sz. egyesített ügyekben hozott ítélet, 67. és 77. pont).
- 35 Az alapügyben az első szakaszban elvégzendő vizsgálat igenlő eredménnyel zárul. Ilyen adatok állnak rendelkezésre egy kifejezett és egyértelmű jogszabályszöveg (az NPK 423. cikke (1) bekezdése második mondata első esetkörének szövege) formájában. E szöveg szerint minden olyan vádlott, aki az NPK 219. cikke szerinti határozat kézbesítését követően megszökött, főszabály szerint és kivétel nélkül elveszíti a jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz való jogot. Nem szükséges, hogy tájékoztassák őket a tárgyalásról és a meg nem jelenés következményeiről. Az sem szükséges, hogy az őket képviselő védő élvezze a bizalmukat.

- 36 A második szakaszban meg kell vizsgálni, hogy e hiányosságok milyen mértékben lehetnek konkrét és közvetlen hatással IR jogi helyzetére e személy személyes helyzetére, a bűncselekmény jellegére és egyéb körülményekre tekintettel, minek körében a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése veszélyének „nyilvánvalónak” kell lennie (a C-158/21. sz. ügyben hozott ítélet, 106. és 107. pont; a C-354/20. [PPU. és C-412/20. PPU.] sz. [egyesített] ügy[ek]ben hozott ítélet, 55. pont; a C-562/21. [PPU.] és C-563/21. [PPU.] sz. egyesített ügyekben hozott ítélet, 82. pont).
- 37 Az alapügyben igenlő választ kell adni a vizsgálat második szakaszában. A Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) szöveghűen, bármiféle eltérés nélkül alkalmazza a kifejezett és egyértelmű jogszabályszoveget (az NPK 423. cikke (1) bekezdése második mondata első esetkörének szövegét). A Varhoven [kasatsionen] sadnak (legfelsőbb [semmitőszék]) ezért többéves, egyértelmű és állandó ítélkezési gyakorlata létezik arra vonatkozóan, hogy a távollétükben elítélt személyektől meg kell tagadni a jelenlétükben megtartandó új tárgyalást, ha a NPK 219. cikke szerinti határozat kézbesítését követően megszöktek, és ezért nem kaptak tájékoztatást arról a tárgyalásról, amelyen távollétükben elítélték őket. Ezért semmilyen, IR személyes helyzetével, a bűncselekmény jellegével vagy mással kapcsolatos körülmény nem vezethet ahhoz, hogy e jogszabályt és ezen ítélkezési gyakorlatot ne alkalmazzák IR esetében.
- 38 Ellenkezőleg: mivel két súlyos bűncselekményről, többéves szándékos szökésről és három másik, büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős ítéletről van szó (amelyek tekintetében IR adott esetben szintén kérhet jelenlétében megtartandó új tárgyalást), teljes bizonyossággal kijelenthető, hogy a Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) el fogja utasítani IR-nek a jelenlétében megtartandó új tárgyalás iránti kérelmét, ha ilyen kérelem benyújtására kerül sor IR távollétében történő esetleges alapeljárásbeli elítélését követően.
- 39 Ez a teljes bizonyosság megfelel „a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése valós veszély[e]” – a C-354/20. [PPU. és C-412/20. PPU.] sz. [egyesített] ügy[ek]ben hozott ítélet 61. és 66. pontjában, valamint a C-562/21. [PPU. és C-563/21. PPU.] sz. [egyesített] ügy[ek]ben hozott ítélet 82. és 84. pontjában szereplő – és a „komoly és bizonyítékokkal alátámasztott okokból vélelmezhető” – a C-562/21. [PPU. és C-563/21. PPU.] sz. [egyesített] ügy[ek]ben hozott ítélet 88., 89. és 101. pontjában szereplő – kritériumának.
- 40 Ezt a teljes bizonyosságot megerősíti, hogy a Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) ítélkezési gyakorlata még a Bíróság C-569/20. sz. ügyben hozott ítéletének 2022. május 19-i kihirdetését követően is változatlan maradt. A Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) nem foglalkozik különösen a 2016/343 irányelv 8. és 9. cikkével, valamint a Bíróság e rendelkezésekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatával, és nem tartja szükségesnek, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtson be az NPK

423. cikke (1) bekezdése második mondatának első esetkörével fennálló nyilvánvaló ellentmondásra tekintettel.
- 41 A kérdést előterjesztő bíróság számára következésképpen egyértelmű, hogy IR-nek nincs lehetősége az uniós jog alapján őt megillető új tárgyaláshoz való jogát gyakorolni.
- 42 A bolgár jog ténylegesen nem biztosít jogorvoslati lehetőséget a Varhoven [kasatsionen] sadnak (legfelsőbb [semmitőszék]) a vádlottak távollétében lefolytatott eljárások NPK 423. cikke szerinti újbóli megnyitásával kapcsolatos igazságszolgáltatási tevékenységének esetleges hiányosságaival szemben, mert a Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) az egyetlen olyan fórum, amely ebben a kérdésben dönt (eltérően ezzel kapcsolatban: a C-158/21. sz. ügyben hozott ítélet, 112. pont; a C-562/21. [PPU] és C-563/21. PPU.] sz. [egyesített] ügy[ek]ben hozott ítélet, 91. és 92. pont).
- 43 A kérdést előterjesztő bíróság és a Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) közötti kommunikációról:
- 44 Az Európai Unió Bírósága az ítélkezési gyakorlatában olyan jogorvoslati lehetőséget dolgozott ki, amely megakadályozhatja az uniós jog által biztosított jog megsértését, mégpedig a végrehajtó állam bizonyos garanciákat kérhet a kibocsátó államtól (egy büntetés-végrehajtási intézetben uralkodó fogvatartási körülményekkel kapcsolatban lásd: 2016. április 5-i ítélet, C-404/15 és C-6[59]/15 [PPU], [EU:C:2016:198.] 103. pont).
- 45 E jogorvoslati lehetőség az alapeljárásban nem áll fenn, mivel a bolgár jogrendben az igazságszolgáltatási szervek között fennálló kölcsönös kapcsolatok jellege nem teszi lehetővé, hogy a kérdést előterjesztő bíróság garanciát kérjen a Varhoven [kasatsionen] sadtól (legfelsőbb [semmitőszék]) arra vonatkozóan, hogy az utóbbi az igazságszolgáltatási tevékenysége során tiszteletben fogja tartani az uniós jogot.
- 46 Ezen túlmenően a kérdést előterjesztő bíróság a nemzeti jog alapján főszabály szerint nem rendelkezik hatáskörrel annak vizsgálatára, hogy IR-nek joga van-e a büntetőeljárás újbóli megnyitásához. Kérdéses, hogy rendelkezik-e ilyen hatáskörrel a 2016/343 irányelv 8. cikke alapján, mivel a Bíróság már megállapította, hogy abban az esetben, ha a nemzeti bíróság olyan körülmények között folytatja le a büntetőeljárást a vádlott távollétében, hogy a vádlott új tárgyaláshoz való elismert joggal rendelkezik, az uniós jog nem kötelezi a nemzeti bíróságot arra, hogy ítéletében kifejezetten megemlítsse ezt a jogot (2023. június 8-i ítélet, C-430/22 [és C-468/22], EU:C:2023:458, rendelkező rész).
- 47 A nemzeti jog szerint ilyen hatáskörrel csak a Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) rendelkezik, amely csak a távollétében elítélt IR kérelmét követően fogja megállapítani az ügy alapjául szolgáló tényállást, és ez alapján a szerinte alkalmazandó jogot fogja alkalmazni.

- 48 Ezért a kérdést előterjesztő bíróság – többek között a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben szereplő – jogi következtetései nem bírnak jogi jelentőséggel a Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) számára.
- 49 A kérdés terjedelméről:
- 50 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyát nem a Varhoven [kasatsionen] sadnak (legfelsőbb [semmitőszék]) a vádlottak távollétében lefolytatott eljárások újbóli megnyitásával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatának az uniós joggal való összeegyeztethetősége képezi. Ez az ítélkezési gyakorlat csupán olyan objektív tényként nyer említést, amelyet a kérdést előterjesztő bíróságnak figyelembe kell vennie annak eldöntésekor, hogy tárgyalást tart-e és dönt-e az IR-rel szembeni vád tárgyában, vagy megtagadja ezt.
- 51 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyát azon jövőbeni határozat uniós joggal való összeegyeztethetősége képezi, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság arról fog hozni, hogy lefolytassa-e vagy sem a büntetőeljárást IR ellen annak távollétében.
- 52 Mivel a kérdést előterjesztő bíróság éppen maga vizsgálja az IR-rel szembeni vádat, közvetlenül e bíróságot terheli az a kötelezettség, hogy úgy folytassa le a büntetőeljárást, hogy ne sérüljön IR személyes jelenléthez való joga. Konkrétabban, a kérdést előterjesztő bíróságot terheli az az „abszolút [kötelezettség], hogy a jogrendjében tiszteletben tartsa az uniós jog valamennyi rendelkezését, ideértve a 2016/343 irányelvet is” (a C-416/20. sz. ügyben hozott ítélet, 55. pont).
- 53 Az irányelv 9. cikkének tiszteletben tartása különösen azt jelenti, hogy még akkor is biztosítani kell a vádlott tárgyaláson való jelenléthez való jogát, ha a távollétében hozott bírósági határozat nem az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése értelmében vett minősített távollét feltételeinek fennállása mellett született. Ez a garancia abban a bizonyosságban áll, hogy a vádlott ügyében kizárólag egy általa benyújtott kérelem révén egy immár a jelenlétében megtartott új tárgyalásra fog sor kerülni.
- 54 E garancia hiányában felmerül a kérdés, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell-e tagadnia a büntetőeljárás lefolytatását és egy érdemi határozat IR-rel szembeni meghozatalát.
- 55 A büntetőeljárás lefolytatásának megtagadásáról:
- 56 Éppen ebben az összefüggésben merül fel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés. E kérdés az IR elleni büntetőeljárás lefolytatása kérdést előterjesztő bíróság általi esetleges megtagadásának lehetőségére és jellegére vonatkozik.

- 57 Először is rá kell mutatni arra, hogy az IR-rel szembeni vád adóbűncselekmények elkövetése céljából létrejött bünszervezetben való részvételre és egy konkrét adóbűncselekményhez történő segítségnyújtásra vonatkozik. Ez két olyan terület, amelyet az uniós jog szabályoz, megkövetelve különösen e bűncselekmények szankcionálását (a szervezett bűnözés elleni küzdelemről szóló 2008. október 24-i 2008/841 kerethatározat [HL L 300., 2008. november 11., 42. o.] 3. cikke és az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló, 2017. július 5-i 2017/1371 irányelv [HL L 198., 2017. július 28., 29. o.] 7. cikke).
- 58 Ezért az IR elleni büntetőeljárás lefolytatásának a kérdést előterjesztő bíróság általi megtagadása nyilvánvalóan e jogi aktusokba ütközik.
- 59 Másodszor, rá kell mutatni arra, hogy ez a megtagadás csak akkor igazolható, ha a büntetőeljárás egyébként a tisztességes eljárást megakadályozó körülmények között folyrna le. Konkrétabban, amikor a 2008/841 kerethatározat 3. cikke és a 2017/1371 irányelv 7. cikke megköveteli a megfelelő bűncselekmények szankcionálását, e jogi aktusok azt feltételezik, hogy erre az uniós jog által előírt eljárásokkal összhangban és az érintett személyek alapvető jogainak tiszteletben tartása mellett kerül sor, és így biztosított lesz a tisztességes eljárás (a Charta 47. cikkének második bekezdése), és tiszteletben fogják tartani a védelemhez való jogot, valamint a büntetőeljárás során a vádlott tárgyaláson való jelenléthez való jogát, minek körében ezek az uniós jogban kifejezetten elismert jogok, amelyek megsértése esetén kellően hatékony jogorvoslatoknak kell rendelkezésre állniuk (a Charta 47. cikkének első bekezdése).
- 60 A kérdést előterjesztő bíróság ezért meg szeretné tudni, hogy annak bizonyossága, hogy IR tárgyaláson való jelenléthez való jogát nem fogják tiszteletben tartani, amennyiben a jelenléteben megtartandó új tárgyalás iránti kérelmét a Varhoven [kasatsionen] sad (legfelsőbb [semmitőszék]) el fogja utasítani, ahhoz vezethet-e, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megtagadja a büntetőeljárás IR elleni lefolytatását és adott esetben IR elítélését.
- 61 E megtagadásnak két vonatkozása lehet.
- 62 Az egyik, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak kötelezően mellőznie kell-e a büntetőeljárás lefolytatását, mert az IR tárgyaláson való jelenléthez való jogában (amelyet a távollétében történő elítélése esetén éppen az irányelv 9. cikkében rögzített új tárgyaláshoz való jog garantal) kifejeződő tisztességes eljárás biztosítása elsőbbséget élvez az IR által esetlegesen elkövetett cselekmények szankcionálásának szükségességével szemben (2019. január 17-i ítélet, C-310/16, EU:C:2019:30, 33. és 34. pont). Ezenfelül a Bíróság már kimondta, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikke nem kötelezi a tagállamokat a tárgyalások vádlottak távollétében történő megtartására, hanem csupán lehetővé teszi ezt bizonyos feltételek mellett (a C-420/20. sz. ügyben hozott ítélet, 37. pont).

- 63 A másik pedig, hogy ellenkezőleg, a kérdést előterjesztő bíróságnak lehetősége van megvizsgálni, hogy a büntetőeljárást annak bizonyossága ellenére lefolytatja-e, hogy sérülni fog IR jelenléthez való joga, megvizsgálva, hogy a büntetlenség elkerülésének szükségessége elsőbbséget élvez-e IR személyes jelenléthez való jogával szemben. Ha ez a helyzet, milyen kritériumok alapján kell elvégezni ezt a vizsgálatot?

MUNKADOKUMENTUM